

Indúlt BETSBÖL Szombaton 9. Jún. 1787.

A' F. Ts. és K. Birodalombéli elegyes hírek.

MÁSODIK JÓSEF, a' mi édes hazánk édes atyja, a' maga hofzfas, és szerentsés utazásai után, kivánt egészségben, minden követőivel edgyütt a' múlt hónapnak 29-dikén Lembergbe visszsa-érkezvén, ezen folyó hónapnak 16-dikára a' Bánya Városokra Selmetzre és Körmöztzre váratik; 24-dikre Bétsbe, hogy még a' Pettau nyári tábornál meg-jelenhesék. — Abban munkálódnak némellyek, hogy a' Bétsi, Körmötzi és Günsburgi Bánya-Táblákon kívül, minden eddig vólt Bánya-Táblák el-törölteszenek. — Hogy a' maga igaz ügyében-is gyakran habozva szóló edgyügyü népnek a' F. Udvarnál bizonyos szószóllója legyen, ki annak ügyét minden jutalom és fizetés nélkül híven folytasia; a' F. Monárkha addig-is

Udvari Agens T. SALAT JÓSEF Urat, edgy olly érdemes és meztelen szívű tudós hazafiat, kinek részre hailás nélkül való köz-jóra született szorgalmatos indulatairól maga-is ő Felsége meg-győzöttetett; az Erdélyi Nagy-Hertzezségben lévő szegény jobbágyoknak Udvari Agensévé választotta 1000 tallér esztendei fizetéssel, és Író-deákjának-is 400 n. forintokat rendelt. Ez az a' hír, mellyel már régtől-fogva adós-fok valánk a' mi Olvasóinknak. A' Magyar Ország' részére tétetett F. Udv. Agens Urat ez előtt költ Levelünkben láttuk vala. — Bóldog Isten! mikor szününk-meg már a' nem emberhez illő fene tselekedeteknek hallásától 's hirdetésétől? A' múlt hónapnak 20-dikán érkezik-meg Nagy-Betskerek környékére edgy Erdélyi Kereskedő, hogy azon a' környéken a' maga éhező hazafiainak számokra gabonát fzedvén-bé, azoknak és magának keresztyéni módra használhasson. Ejszakának idején rá ütnek a' tolvajok; kik leg-előbb-is szolgáját agyon lövén, midőn maga-is a' puska-szóra fel-ferkent volna, edgy a' tolvajok között edgy buzogánnyal úgy agyon üté, hogy szörnyű-halált hala: 3700 forintjait, és mindenét, valamije tsak vala el-prédálák. A' maga szükölködő hazafiai vették vala rá ezen útra, hogy őket ezen jelen-lévő éhségnek idején fel-segélje, 's imé a' tolvajok által, hogy kén-telenníteték életét veszteni. — Aradtól-is nem mesz-sze edgy falusi Birótól és edgy Rátz Paptól nem régi-ben pénzt kívánván a' rájuk ütött tolvajok, miuthogy az elsőnek nem vala, a' második pedig tsak 60 forintokat adhata, nyakoknál fogva mind a' kettőt öszve-köték, és edgy élő fára akaszták. — Az Erdélyi Fő-Kormányozó Gróf BÁNFI GYORGY Ur ő Excellen-tziája Májusnak 21-dikén, az itten igazgató Hadi-Fő-Vezér Gróf Fábris Ur által nagy örömmel és tiszte-lettel

lettél instelláltaték. — Most értyük, hogy nem csak a' Bétsben, hanem még más tartományokban fekvő sok Regementek-is vették azon felséges parantsolatot, hogy a' magok szabadságofsaikat visszfa hívják, a' tisztek magoknak lovakat szerezzenek és magokat a' minden órán eshető útazás jel-adására készen tartják. A' kik tudják, melly, es hól fekvő Regementeknek ment légyen ezen parantsolat, azt hozzák-ki belölle, hogy csak alíg, ha mind az Austriai, mind a' frigyetlen Frigyes zenebonáskodó Belgák' orvoslására nem készülnek; kik már rég érvágás nélkül szükölködnek — noha már ezek-is, vévén észre a' sáfrány illatyát, nem olly meleg vérűek, mint eleintem; mert a' Brabántziai Státus a' Fő Kormányozó Hertzegnek bé-adott levelében meg-esméri, hogy az ők sok régi hibákkal tellyes törvényeik és rendeletlen szokásból bé-tsúfzott rend-tartásaik sok újittások nélkül szükölködnek; de azok, az ország belső állapotjához képest, magától az ország-igazgatóitól mind-meg jobbítottatnak. — Azt erősítik némellyek, hogy visszfa jövele után a' F. Monárkha maga meg-fogja látogatni A. Belgiumot, hogy a' maga hatalma, és a' státus jussa között edgy Liniát vonnyon. — A' mi a' Török háborút illeti, azt senki meg-nem határozhattya, mi sül-ki belölle; mert noha, mind a' Muszka, mind a' Török hadi-nép egész hadi-erővel fel-készült sergekben fekszik-is, a' három tsászári Udvarok között békeféséget jelentő környül-állásokát látunk; mellyek közzül főbb az: hogy a' múlt hónapnak végén G. Festetitsnek kereskedő hajója és Kompániája a' Bukarestbe való menetelre; más kereskedő Kompániák pedig a' Konstantzinápolyi, Krimiai és Kersonésusi útra ki-hírdettetének Bétsben. A' Gallitziai nyári táborozás-is visszfa parantsoltatott; a' Pesti Táborban pedig jelen

akar ő Felsége Ferentz Fő-Hertzeggel edgyütt lenni.
— A' Bétsi Udvari Papi-széken edgy igen különös
dolog forog mostanában-fen. Edgy Ex-Jésuita, a'
maga pensiójának meg-tartása mellett azt instálja, hogy
Protestáns lehessen, azon kívül, hogy a' ki-rendelt
6 heti tanításra szorítsák, azt vetvén okúl, hogy
ezen 6 heti tanítás tsak az edgyügyü tudatlanokra tar-
toznék. — A' Bétsben lévő Dorottya Templomának
ki-költöztetőse' alkalmatofságával némelly kellete fe-
lett szemes vigyázók azt vették vala észre, hogy az
ottan vólt úgy nevezett 2 szent tetemek, mellyek
üveg alatt lévő ládáknak tartatnak vala ottan, és vin-
ni kell vala másuvá, tsupa fák valának: edgy másnak
pedig diófa feje vala, noha, a' mint az alattok lévő
írás bizonyította, mind a' három Rómából vala au-
thentizálva. — Nem külömben azt hazudják némel-
lyek, hogy ők tökéletesen végire jártak, hogy edgy
Béts-szomszédságában lakó Pap, ezelőtt 5 esztendő-
kel edgy Bétsi kép-faragó által 2 Mária-főt tsináltatott
vala: edgyet vidám, a' másikat pedig haragos tekín-
tettel, mellyeket a' mint az idő és alkalmatofság kí-
vánta, tserélve teszen vala-fel a' MÁRIA képére. —
Ennekutánna minden határ szélen fekvő Regimentek-
nek 2 Obesterek lesznek; kik között edgyik a' gazda-
ságra és hadi-törvény folytatására, a' másik a' kato-
nákra visel gondot. — A' múlt hónapban Sirmiának
Mitrovitz nevü helységében edgy Hadi-Tifztnének 4,
Erdélyben Szász-Régenben edgy paraszt afzszonynak
pedig 3 gyermekek született; mind öszve a' kettőnek
hét: szaporodik a' kenyér evő; noha Erdélyben és
ennek szélein fekvő némelly Magyar-Országi Várme-
gyékben-is már annyira kezdett a' kenyeres kofarak-
ban kotorászni a' szükség, hogy Erdélyben nappal a'
koldustól, éjjel a' tolvajtól senkinek fintsen kívánt

nyugodalma. Lopnak, ölnek, égetnek; a' minthogy a' Fő-Kormányozó Úrnak-is Kalotaszegen edgy házat a' napokban fel-égeték. Még tsak a' házat hátán és kenyereit kebelében hordozó kóldús sem bátorságos már ott, hól eddig a' dús-gazdag bátran füttyerészett; mert a' Szathmári tudósítáfok szerént, a' napokban meg-sejtvén edgy kóldúst a' tolvajok a' Géresi határban, hogy edgynehány Isten nevében nyert fillérjei vólnának, nem tsak meg fojták, hanem meg-ölvén, artzal a' vízbe borították. Itt mondhatná most *Ovidius*: *Non hospes a hospite tutus*; de hadjuk-el most ezeket, így szól edgy Szathmári jó-akarónk: „Edgy pár hamis úton módon házafulandó személyeket hirdetek; Deák György Szathmári lakos és lakatos vette magának feleségül *Badar Sárát*, 1-ször, 2-szor és 3-szor is; alig mondám-ki 3-szor, már főtönként jö az edgybe kelést el-rontó tanúbizonyság, hogy — Deák György említett jegyefsével edgyütt edgy szelíd, jámbor feleségét méreggel meg-étette, és hogy annál hamarább meg-válhasson tőlle, végre irgalmatlan tapotással lelkét belölle erőszakoson ki-kergette; melly íszonyú gonofzságokért a' napokban a' Törvény-szék-ből így hirdettettek-ki külön külön. Mivel Deák György edgy feleséggel bé-nem érte; adunk néki ket-tőt ú. m. már régólta özvegységében ki-pihent *Akasztonét* és *Kerekinét*; kiket Násznagy János Mester úgy a' két pofájára jegyzett, mellytől hóltilig soha senki el-nem választhattya. *Badar Sárát* pedig jegyzette-el a' Nyiri Bíró fia, ugyan tsak János mester Násznagysága alatt, kivel oskolába küldetik, hogy 10 esztendő alatt szokjanak a' nyomorúsághoz és zabolásabb élethez.“ — A' múlt hétfön el-vivék a' F. Tsászar lovait Pettauba, melly bizonyos jele annak, hogy ő Felsége-is nem soká a' *Márs* ottan lejendő-tű-

zi-próbájára meg-fog jelenni. — Valamennyi F. Ts. és Királyi parantsolatok a' *II-dik József* Uralkodása alatt világra jöttek, azok most mind öszve szedetvén és ki-nyomtatván, minden órán a' németül olvasható közönség' kezébe fog jöni. — Edgy közönségsé tétetett számvetés szerént a' F. Ts. és Királyi Birodalomban el-töröltetett Klastromok és szerzetesek' gyűjteményekből és jószágokból már 200 milliom forint kész pénz jött-bé; noha még fok hátra; a' mint-hogy mái napig-is imitt amott töröltetnek. — A' Szathmári hírek szerént, itt a' Május újsága olly dérral közöztötte, hogy akár melly juh-bőrös bunda mellé-is oda illett; sőt Áldozó tsötörtöktől fogva már 4 reggelek valának olly hidegek, mellyekben minden újjövésék el-hervadtanak. — A' Bétsi szokásban lévő Bútsújárás minden ahoz tartozó Tzerémoniaival tegnap előtt igen szép időben és rendel mene véghez. A' N. M. Testörzök fergéből 30-an; a' Lengyel Testörzök között pedig 25-ön egész gálában a' Sz. István Temploma kerítésében meg-álván; minekutánna Ferentz Fő-Hertzeg oda érkezésével minden készületek meg-lettenek volna, a' számtalan zászlokkal szép rendben meg indulának. A' Magas-piatzon a' szokás-szerént a' lakosok Hadi-tizti köntösben fegyverrel állott forban várak a' fokaságot: a' Grábenen pedig 2 Kompánia Gránátéros a' Tzerémoniak végén 3 tüzzel áldozta. A' mi leg-tsiklándoztatóbb az egész innepi pompában ez: hogy edgy Lengyel Testörzö éppen a' leg-nagyobb parádé-piatzon tseppene-le a' paripáról; de nem fokat szemetezven a' földön, újra nyeregbe helyhezteté magát. Ha valaki a' Bétsi fokaságot és pompát kívánna egészzen látni; annak ezen a' napon kellett itt meg-jelenni. — A' múlt hónapnak 18-dikán a' Kassai Tanátsnak szék jobbítottása tartaték.

Berzevitzi Úr Bírónak választaték ; de bizonyos okokra nézve tétettetett helyébe *Dobai Ur.* A' volt Sénátorok közül meg-maradtak : *Stehovits, Sztafner, Krausz, Bányai,* és *Vitzai Urak*; újjonnan választaták : *Stringer, Svájtzer, Sztuppani, Déssi, Májor,* és *Beresits Urak.* A' régi Sénátorok közül némelyek ki-billentettek, és a' kárnak meg-fizetésére kényszerítettnek, Reméllyük (ír a' tudósító) hogy az igazság útjában és ki-szolgáltatásában itt-is jobb módot találnak rövid nap. — Ezt találom a' *Bétsi német újságban* : Valakik az ö Nemzeteknek nyelvében és pallérozásában fáradoznak ; mind azok a' Hazától közönséges szeretetet, tiszteletet, és nagy köszönetet érdemlenek ; de fájdalom ! ezt fokakkal csak a' nyereség' tsunya kivánsága tselekedteti ! Mennyivel inkább örvendhetünk hát edgy olyan, nem csak születésétől, hanem tudományától, tiszta szívetől, és Hazája' szeretetésétől nemesítettett férfiúnak, mint *T. T. Pétzeli József,* ki a' *Voltér Henriádsát* Magyar nyelvre olly mesterségesen által fordította ; hogy azok, kik mind a' két nyelvet edgyaránt jól tudják, el-merik mondani, hogy ha a' frantzia nyelvet ezen fordításában meg-nem előzte, azt bizonyoson utól-érte. Minekutánna ezen könyvet a' fő Magyar Kantzellárius Gróf *Pálfi Károly Ur* ö Excellentiája el-olvasta volna, maga tulajdon kezével ezt írja frantzia nyelven *T. T. Pétzeli József Urnak* : — „A' kigyelmed Magyar *Henriádsát,* mellyben azon Nagy Férfiúnak, „ki ezzel Európát meg-ajándékozta vala, eszét olly „tökéletesen utólérte, nagy örömmel olvastam. Kigyelmed ezen Munkája által a' mi Magyar nyelvünknek bővségét, szépségét és méltóságát annyira meg-„bizonyította, hogy ki ki bátran el-merje mondani, „hogy akár melly felséges gondolatoknak természeti

„erejek szerezént való ki-mondásokra edgy Európai
 „nyelv-is ennek eleibe nem lép. A' Magyar Litte-
 „raturát-is ezáltal, edgy olly munkátskával gazdagí-
 „totta-meg, melly a' M. Hazának, a' Nemzet nyelv-
 „vének és Kigyelmednek nagy betsületére szalgál. Ké-
 „rem Kigyelmedet, ne engedje, hogy ezen Munkája
 „utolsó legyen, hanem több ehez hofanlokkal ajándé-
 „kozza-meg Hazáját. Mihelyt a' F. Monárkha a' ma-
 „ga útjából vissza érkezik; leg-ottan az első alkalma-
 „tofsággal ö Felségének ezen kegyelmed Munkáját ma-
 „gam bé-mutatni el-nem mulatom; semmit sem kétel-
 „kedvén benne, hogy a' tudományok' gyarapodásá-
 „ban olly nagyon szorgalmatoskodó Monárkha ennek
 „Magyar-Országban lévő virágzásán meg-ne örvende-
 „ne. — En a' magam részemről leg-kisfőbb alkalma-
 „tofságot-is el-nem mulatok meg-bizonyítani, melly
 „indulatokkal viseltessék — Az Úrhoz Tisztelő szol-
 „gája, Gróf PÁLFI KÁROLY.“ — Kedves Hazám!
 E. Olvasóim! Nem a' Könyvszerzőnek dítséretéért,
 hanem ezen Hazánk második édes Attyának Hazánk' és
 Nemzetünk' szerezetéért, velem edgyütt, ki ki edgy
 pár áldozó gyöngy-tseppet ejtsen-ki ma örömében
 szeméből. —

Hollandiában a' Hazafiak és a' Helytartó Hertzeg-
 részéről való minapi Tsatában edgy 12 esztendősgyer-
 mek-is halálos sebbe esék; ki halála órájan-is a' maga
 ellensége előtt azt kiáltja vala: Pátriota, hazafi va-
 gyok, még meg-gyógyúlok, és az utolsó tsepp-vére-
 met-is Hazám mellett fogom ki-ontani. Midön ezt a'
 Hertzeg részéről valók közzül edgy valaki hallaná, ezt
 az itéletet tevé: ha minden hazafiban illy nagy a' haza
 szerezete, így nem hamar lesz köztünk tsendesség.